

AH

LONDONAS AVIŪZE

Nr. 1220.

13. februāris.

1970.

Mūsu laikrakstos dažkārt ir pārspriesti jautājumi par lasītājiem, latviešu trimdas skolām, norādīts, ka tur daudz kas uzējams, kas svešam un pie tam vēl pilsētā izaugušiem bērniem nepazīstams un nesaprotams. Nešaurāk apjomtāticis attiecinošs ar uz latviešu tautasdziesmām. Par pārdzīvotājiem, ka to izvēlas māģmat, kas vārojams, visum tom pietiekami rūpīgi; tur tikpat kā nesastop dus tekstus, kuru priekš sav laikbijuši spiesti apstāties pat Latvijas universitātes baltu filoloģijas studenti, atbildē tad meklēdami erudīto dainologu prof. Pēterī Šmitu un Luīzā Bērziņa lietpratīgajos skaidrojumos.

Zīmīgi, ka tagad, tehnizcijai ļoti strauji progresējot un proporcionāli lielām būrnu skaitam piedzimstot un izaugot pilsētās, ar tamlīdzīgu grāmatu lasītājiem izprašanā, kas redzams jāsastopas ar pašlatvijiem. Nemaz nerunājot par tādām lietām, kas jāiemzobē vai mādaru kābšanā, moderns pilsētā būrnam nav vairs pazīstami daudzi agrāks zemnieku dzīves priekšmeti. Tur rodas lielas grāmatas ar mēklūmināšanā, kur tagad esam nokļuši līdz stvoklim, kamēklū publicējumos vairs nevarām iztikt bez pašiem skaidrojumiem un zīmējumiem.

To ļoti labi redz jaunajāmēklū izlasē (Mēklū, Rīga, 1969.), ko laidusi klajā Latvijas Zinātņu akadēmija. Tās sastādītāji ir pazīstams folklorists Alma Ancelne (studējusi Latvijas universitātē, vēl mūsu valsts neatkarības gados). Sniedzot pa nozāri izkrtotos mēklū tekstus, tiem pievienoti daudzi mēklū ksliniekā P. Šņhofa zīmētā attēli. Nav šaubu, ka šādi zīmējumi kļuvi nepieciešami, ja tiek runāts, piem.

Kārlis Dravišs

Urbnizcījas laikmet

par vāzēm, vārmotām, pirtskrāniem, ar vai sakrautiem akmeņiem, piestū, stampu, skalotājiem, veļasveltu un vāli, pat par vārpjamo rāti un auzāmiem stāviem. Viss tas šķiet jau pieder tādējam aizgājušiem, puslīdz vienkāršām jāsaimniecības laikiem.

Zīmīgi, ka pašai A. Ancelnei nācēstāt — daudz vietās vairs nepietiek atvērtu mēklū tekstiem pievienot tikai pašus atmiņūmū vien — bet tie jāsniedz kādā paplašinātā skaidrojuma formā. Tam pilnīgs pamats, jo kūrām mēklū lasītājam, ja vēš gados jaunāks, gan vārtā saprotama un uzminama, piemēram, tādā mēklū kā „Pārezeru pakulētilts” (97. lpp.). No paplašinātās piebildes uzzinām, kā domāts dēns spānis ar auklas saiti (moderns metāla stāpāvietā); jādoms, ka

ar pašām pakulēm dažām jauniešiem nebēsnēda priekšstata.

Moderns dzīves savneapturamo pārvārtību skrējienu aizgājuši tik tālu, no agrāko laiku apstākļiem un uzskatiem, kā minētajā krājūmā vēl ar citām vietām tur derējuši kādi sastādītāji paskaidrojumi. Tā, piemēram, mēklū „Jodi kaujas patilt” (148. lpp.), šēiet, nemaz vairs nepietiek ar kādā pielikto soviērdā atmiņūmū „Ku” (domāta kulšana ar sprigūiem pēdarbā). Tāpat tuvāk apstākū izskaidrojumi kļuvi nepieciešami tādām mēklū kā „Sidrāba palāģis pā istābū laičās” (47. lpp.); atmiņūmū — dmi); „Pilns dēis mēlnā vārmā (atmiņūmū — kārotes bōd; 91. lpp.), tāpat ar tādām mēklū, kur atspoguļojas oti senī uzskati, piemēram, „Kas aug bez saknes?”

(284. lpp., no Ukriem; atmiņūmū — akmens) u. tml.

A. Ancelnes krājūmā reiz ar to tom rāz mēģis, kā atspoguļojāt jau kādū jaunu pakāpi folkloras mātū radāšanas laukā, kādā moderns dzīves pārdabas rosina fantāziju darināt glūži jaunas mēklū vai pārvēidot, pielēgot jau pazīstāms. Šinī katēgorijā nu iederas tādām mēklū, kam uzmiņūmū ir, piemēram, divritēnis, pāujamāšnā, pāru vilciens, pat jau radio un lidmašīnā. Nebrīnīsimies, ja vēl pācdivdesmit gadiem latviešu izdevumos vārs uziet jau mēklū par tērdzi, vīrusiem un astronautiem. Technoloģijas un urbēnizcījas gadsimts!

BRĪDINĀJUMS

Paskaidroju mānū grāmatu lasītājiem, kā izdevēģis Ed. Dobelis (Latvju Grāmātā) bez mānas atļāujas un nemaksājot honorāru, pāģājušajā gādā izdeva mānū grāmatu „Ieva”. Šajā grāmātā bija patvāriģi ievietots grāmātā nepiemērots dzejolis kā arī pielaistas nepāreizības tekstā.

Tagad šis pāts izdevēģis ir izsludināģis, kā izdoģot mānū stāstus (resp. pārspēdīs jau iespēstos) ar pāšā izdomātū vīrsrakstū „Kēģes meitā Dģiģā”. Neesmū devusi atļāuju Dobelīm publicēt mānū darbus un šādās grāmātas izdoģšanu uzskātu par nelēģumģiģu. Tāģpat nevaru uzņēmties atbildģbu par grāmātas saturu, jo tas var bģt skropģlots.

Ļaipni lģdģu mānū darbu cienģtāģus šo un citās ar mānū vārdū Dobeģā izdotās grāmātas neģģgādāģies.

Irma Grebģde,
Montrealā, Kanadā.

